

Advies

Over de waarborgregeling voor het Fonds ter reductie van de globale energiekost

SERV DB , 25 juni 2010

Minaraad, 24 juni 2010

Contactpersoon SERV: Peter Van Humbeeck

Contactpersoon Minaraad: Francis Noyen

Wetstraat 34-36, B- 1040 Brussel
tel: 02 209 01 11, fax: 02 217 70 08
www.serv.be

Kliniekstraat 25, 4de verdieping, B-1070 Brussel
tel: 02/558.01.30, fax: 02/558.01.31
info@minaraad.be - www.minaraad.be

Mevrouw Freya Van den Bossche
Vlaams minister van Energie, Wonen, Ste-
den en Sociale Economie
Martelaarsplein 7
1000 Brussel

Datum: 25 juni 2010
Uw ref.: 10266/JS/RM/3420
Onze ref.: SERV_BR_20100625_FRGE waarborg leningen
Betreft: Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende vaststelling van de voor-
waarden waaronder een waarborg kan worden verleend voor de terugbetaling van de
leningen toegestaan door het Fonds ter reductie van de globale energiekost.

Mevrouw de minister,

Op 7 juni 2010 heeft u de SERV en de Minaraad om advies gevraagd over bovenvermeld ontwerp van besluit. Bijgevoegd vindt u het gezamenlijke advies van de beide raden.

In het advies verwelkomen de raden de invoering van een waarborgregeling voor lokale entiteiten in het kader van het Fonds voor de Reductie van de Globale Energiekost. Zij wijzen er wel op dat deze maatregel op zich niet zal volstaan om de problematiek van energiebesparing bij de 'moeilijk bereikbare doelgroepen' op te lossen, en dat de terughoudendheid van gemeenten om deel te nemen aan het FRGE ook andere redenen heeft dan de verplichte waarborg door lokale entiteiten. Verder vragen de raden onder andere meer duidelijkheid over de inhoudelijke voorwaarden die gekoppeld zullen worden aan de gewestwaarborg.

Wij hopen, mevrouw de minister, dat u met het advies terdege rekening zult houden.

Met de meeste hoogachting,

Peter Leyman
Voorzitter SERV

Walter Roggeman
Voorzitter Minaraad

1. Inleiding

SERV en Minaraad werden op 7 juni 2010 door de Vlaamse minister bevoegd voor Energie om advies gevraagd over de waarborgregeling voor het Fonds ter reductie van de Globale Energiekost (FRGE). Voluit gaat het om het “ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende vaststelling van de voorwaarden waaronder een waarborg kan worden verleend voor de terugbetaling van de leningen toegestaan door het Fonds ter reductie van de globale energiecost.

Het ontwerpbesluit wordt genomen in uitvoering van art. 99 van het programmadecreet 2010. Dat bepaalt dat de Vlaamse Regering de waarborg kan verlenen voor leningen die door het Fonds ter reductie van de globale energiecost worden toegestaan, en dat de Vlaamse Regering de voorwaarden dient te bepalen waaronder de waarborg kan worden toegekend en uitgekeerd.

In zijn advies over het programmadecreet 2010 van 10 november 2010 stelde de SERV dat hij kon instemmen met de voorgestelde waarborgregeling, maar werden daaraan enkele vragen en randvoorwaarden gekoppeld.

Hierna wordt eerst het dossier inhoudelijk toegelicht. Vervolgens geven de raden hun advies.

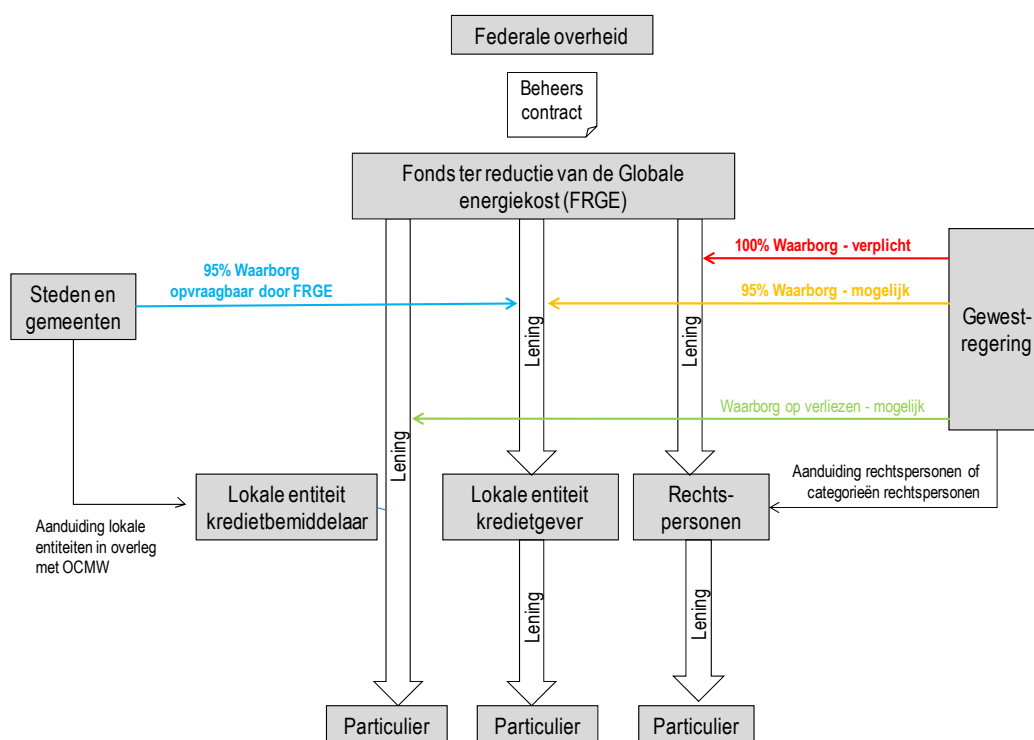
2. Toelichting

Het Fonds ter reductie van de globale energiecost is een federaal fonds, opgericht als een NV van publiek recht en een dochtermaatschappij van de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij. Het heeft tot doel “tussenbeide te komen in de financiering van structurele maatregelen om reducties van de globale energiecost in particuliere woningen te bevorderen voor de doelgroep van de meest behoeftigen en het verstrekken van goedkope leningen voor structurele maatregelen om reducties van de globale energiecost in woningen bezet door privé-personen en dienstig als hoofdverblijfplaats te bevorderen.”

In de regelgeving is voorzien dat het fonds voorziet in o.a. de (pre)financiering voor energiebesparende maatregelen bij woningen. Dat gebeurt via lokale entiteiten aangeduid door de betrokken steden of gemeenten (zie figuur). De lokale entiteiten kunnen ofwel optreden als kredietgever waarbij ze het bij het FRGE geleende bedrag verder uitlenen aan particulieren ofwel kunnen ze voor de meest behoeftige doelgroep deze investering uitvoeren en prefinancieren. Ook kunnen lokale entiteiten leningen toestaan aan rechtspersonen die daarmee projecten bij particulieren financieren. Daarnaast kunnen lokale entiteiten ook als kredietbemiddelaar optreden voor leningen van het FRGE. Sinds kort kan het fonds ook leningen verstrekken aan rechtspersonen die leningen kunnen verstrekken aan particulieren. Deze rechtspersonen moeten door de betrokken gewestregering zijn aangewezen.

De FRGE sluit met elke lokale entiteiten of rechtspersoon afzonderlijk een samenwerkingsovereenkomst. Voor de leningen aan de lokale entiteiten die optreedt als kredietgever, kan het FRGE de betrokken steden en gemeenten vra-

gen om een garantie te stellen voor 95% van het aan de lokale entiteiten ontleende bedrag¹. Sinds kort is het mogelijk dat deze borgstelling ook kan verleend worden door het gewest waarin de lokale entiteiten werkzaam is². Verder kan de gewestregering leningen waarborgen die door het FRGE worden toegestaan met de lokale entiteiten als kredietbemiddelaar³. In dat geval heeft de waarborg enkel betrekking op het effectief uitstaand verlies, nadat alle zakelijke en persoonlijke zekerheden zijn uitgewonnen. Voor leningen aan de aangeduide rechtspersonen moet de gewestregering 100% waarborg bieden van de terugbetaling van de toegekende leningen in hoofdsom, interesten en andere kosten⁴.

De sociaal zwaksten vormen voor het Fonds een bijzondere doelgroep van particulieren, maar de leningen kunnen aan iedereen worden toegekend. De investeringen die in aanmerking komen om te worden gefinancierd zijn dezelfde als deze die in aanmerking komen voor de federale belastingvermindering voor energiebesparende investeringen. Op dit ogenblik wordt door het FRGE een rente toegepast van 2%. Sommige gemeenten geven bovendien een interestbonificatie van 2%, al dan niet uitsluitend voorbehouden aan een bepaalde categorie van begunstigden, zodat de uiteindelijke ontlenaar in dat geval renteloos kan le-

¹ Beheerscontract tussen de Belgische Staat en het Fonds ter reductie van de globale energiekost, art. 12 (koninklijk besluit van 1 juli 2006 tot vaststelling van het beheerscontract van het Fonds ter reductie van de globale energiekost)

² Art. 18 §2 van Koninklijk besluit tot vaststelling van het beheerscontract van het Fonds ter reductie van de globale energiekost van 6 juli 2009.

³ Art. 18 §3 van Koninklijk besluit tot vaststelling van het beheerscontract van het Fonds ter reductie van de globale energiekost van 6 juli 2009.

⁴ Art. 18 §1 van het Koninklijk besluit tot vaststelling van het beheerscontract van het Fonds ter reductie van de globale energiekost van 6 juli 2009.

nen. De lening komt ook in aanmerking voor de interestbonificatie van 1,5 % van de federale overheid voor zogenaamde “groene leningen”.

Het Fonds heeft een maatschappelijk kapitaal van 2.500.000 euro en heeft op dit ogenblik een maximaal toegelaten schuldpositie van 250 miljoen euro. De schuldpositie wordt ingevuld door het ophalen van obligaties met staatswaarborg en fiscaal voordeel. Op dit ogenblik zijn voor 50 miljoen euro aan obligaties uitgegeven, waarvan 9 miljoen euro in omloop is bij de Lokale Entiteiten (op een totale kredietlijn van het geheel van de entiteiten van 13 miljoen euro).

Op dit ogenblik zijn er slechts zeven Lokale Entiteiten in Vlaanderen. Volgens de nota aan de Vlaamse regering is de waarborgregeling voor lokale entiteiten (die voorheen uitsluitend gelegd kon worden op de gemeenten) één van de belangrijkste verklaringen daarvoor. Via het voorliggende ontwerpbesluit wordt daarom de regeling uit het programmadecreet geconcretiseerd die bepaalt dat ook de Vlaamse Regering de waarborg kan verlenen.

3. Advies

1. De SERV heeft in zijn advisering over de Vlaamse energiesubsidies reeds meermaals gevraagd naar een speciale aanpak voor sociaal zwakkere doelgroepen voor wie het niet evident is om energiebesparende investeringen uit te voeren en te financieren, ook al verdienen die zich vrij snel terug door allerhande bestaande premies, belastingvoordelen en gerealiseerde energiebesparingen.

De raden verwelkomen in dat verband de invoering van een waarborgregeling voor lokale entiteiten in het kader van het Fonds voor de Reductie van de Globale Energiekost.

Zij wijzen er wel op dat deze maatregel op zich niet zal volstaan om de problematiek op te lossen. Als instrument voor de ‘moeilijk bereikbare doelgroep’ heeft het FRGE immers zijn beperkingen. Het budget van het FRGE is beperkt en wordt verdeeld over goedkope leningen voor ‘gewone’ particulieren en tussenkomsten voor particulieren ‘behorend tot de doelgroep’. Het hangt bovendien van het initiatief van de lokale entiteiten af of er in een bepaald gebied van de goedkope leningen geprofiteerd zal kunnen worden.

In de beleidsnota Energie 2009-2014 wordt daarom (naast het invoeren van een waarborgregeling voor lokale entiteiten in het kader van het FRGE) het uitvoeren van acties ter ondersteuning van energiebesparing voor moeilijk bereikbare doelgroepen aangekondigd. Daartoe worden o.a. proefprojecten en onderzoek in het vooruitzicht gesteld om bij deze doelgroepen energiebesparende maatregelen te plannen, te prefinancieren en uit te voeren, om die daarna uit te breiden naar het hele Vlaamse grondgebied.

De raden beklemtonen dat er inderdaad een bijzondere aanpak nodig is van de energieproblematiek bij de meest behoeftigen. Zij vragen bijgevolg dat (naast een periodieke evaluatie van de voorgestelde waarborgregeling en de werkzaamheden van het FRGE) ook van de aangekondigde andere acties werk wordt gemaakt en dat de proefprojecten snel worden opgestart. Die moeten toelaten om ervaring op te doen met diverse instrumenten, actoren en processen. Zij moeten volgens de raden ook expliciet zo worden opgezet dat ze informatie overleveren voor een op termijn ruimer Vlaamse (pre)financieringsinitiatief gericht op gebouwenverbeteringen in het algemeen bij de meest behoeftigen. Daarbij is zowel integratie met het overige gebouwengerelateerde beleid als met het armoedebeleid van belang.

2. De federale overheid heeft in het kader van haar relanceplan het FRGE willen dynamiseren. In het KB van 6 juli 2009 tot vaststelling van het beheerscontract van het FRGE, wordt onder andere bepaald dat het FRGE nu ook een samenwerkingsverband kan aangaan met rechtspersonen of categorieën van rechtspersonen die door een gewestregering worden aangewezen. Een Vlaamse waarborgregeling kan in dat verband de ontwikkeling van de Vlaamse ESCO-markt (Energy Service Company) stimuleren en zo bijdragen aan de overschakeling naar een groene economie in Vlaanderen. SERV en Minaraad vragen daarom dat de waarborgregeling op korte termijn ook geoperationaliseerd wordt voor rechtspersonen, weliswaar onder voorwaarden zodat het risico en de bijhorende budgettaire impact beperkt worden.

3. De verplichte waarborg door lokale entiteiten is volgens de Vlaamse regering één van de belangrijkste redenen die de terughoudendheid van de gemeenten om deel te nemen aan het FRGE verklaren. Deze hinderpaal wordt nu via het ontwerpbesluit weggewerkt. Er zijn evenwel nog andere redenen waarom gemeenten niet echt in het FRGE geïnteresseerd waren: een onvoldoende bekendheid met het FRGE, een gebrek aan knowhow op lokale schaal om als kredietgever op te treden, het opgelegde schaalniveau van 25.000 of 50.000 inwoners, de afwezigheid van een geschikte lokale entiteit, de talrijke reeds beschikbare premie- en subsidiestelsels, enz. Of de lokale entiteiten effectief gebruik zullen maken van het FRGE hangt dus mee af van de mate waarin ook de andere hinderpalen worden aangepakt.

4. In het programmadecreet is voorzien dat de Vlaamse regering via de waarborgregeling voorwaarden en modaliteiten kan koppelen aan het gebruik van de gewestwaarborg door de diverse lokale entiteiten. Het ontwerpbesluit bevat echter vooral procedurele voorwaarden en is weinig specifiek over de inhoudelijke voorwaarden. In art. 8 is enkel voorzien dat het Vlaams Energieagentschap de aanvraagdossiers zal beoordelen en in zijn advies aan de Vlaamse minister bevoegd voor de financiën en de begrotingen bijzondere beperkende voorwaarden kan voorstellen (uitzondering is het art. 6, waaraan werd toegevoegd dat de waarborg niet kan worden uitbetaald voor leningen die werden toegekend voor de financiering van fotovoltaïsche zonnepanelen).

De raden vragen meer duidelijkheid over de aard van de bedoelde beperkende voorwaarden. Betreft het bv. energie-aspecten of ook sociale aspecten of financiële aspecten zoals de manier waarop de kredietverlening zal gebeuren?. Gaat het over afstemming met bestaande maatregelen zoals de afstemming met de subsidieregeling voor sociale verhuurkantoren? Enz. Ook is meer duidelijkheid nodig over de concrete richtlijnen die VEA terzake in acht zal (moeten) nemen (bv. niet voor fotovoltaïsche zonnepanelen, wel voor...; hoe zal erover gewaakt worden dat de middelen efficiënt worden besteed en gaan naar de in een bepaalde situatie meest kosteneffectieve energiemaatregelen?). Terzake is er bovendien afstemming nodig met de voorwaarden die (zullen) worden vastgesteld in het FRGE-beheerscontract en in de samenwerkingsovereenkomst tussen het FRGE en de lokale entiteit.

5. De raden kunnen de wijze waarop de procedurele voorwaarden zijn geregeld ondersteunen. Positief is dat de lokale entiteit slechts één dossier moet indienen, met name bij het FRGE (één loket). Het FRGE dient de aanvraag voor de

gewestwaarborg vervolgens in bij het Vlaams Energieagentschap, samen met bijkomende informatie van het FRGE.

6. Tot slot wijzen de raden nog op twee aandachtpunten.

Ten eerste weten particulieren 'behorend tot de doelgroep' zelden dat zij aan hun elektriciteits- en gasleverancier kunnen vragen om het bedrag van de voorafbetalingen van hun energiefactuur aan te passen zodat het in overeenstemming is met het verwachte (gedaalde) energieverbruik na uitvoering van de energiemaatregelen. De gemeenten en lokale entiteiten zouden hierin een rol kunnen opnemen, door de doelgroep te wijzen op deze mogelijkheid en ze te helpen bij de te vervullen formaliteiten.

Ten tweede geldt in de praktijk vaak een maximale terugbetalingstermijn van de leningen van 60 maanden. Voor de doelgroep van de meest behoeftigen en afhankelijk van de omvang van de investering kan een langere terugbetalingstermijn echter aangewezen zijn.